



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros  
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in  
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

**Krimer, Ferdinand**

**Augustæ Vindelicorum, 1706**

§. V. Qualiter potestas delegata per rescriptum finiatur morte mandantis?

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

trarium tibi ab aliis demandatur, tunc literarum ad utrosque à Sede Apostolica obtentorum copia postulatà (quas tibi auctoritate præsentium districtè præcipimus exhiberi, si ex ipsarum tenore deprehenderit evidentè, ita quòd non sit aliquatenus hæsitandum) quòd literæ, quæ ad illos, à quibus secundum mandatum receperis, impetratæ noscuntur, expressè revocent literas aliorum: tu illud intrepidus exequaris, quòd tibi secundò locò mandatur. Si verò ex literarum inspectione manifestè tibi constet, quòd literæ obtentæ ad illos, qui primò dedere mandatum, nullatenus exequaris. Quòd si super hoc tibi meritò fuerit dubitandum: ad exequendum secundum mandatum te procedere non oportet, donec juxta cuiusdam nostræ constitutionis tenorem inter eos hujusmodi concertatio sopiatur. Et idipsum facere debes, si primò mandatò receptò, & nondum executioni mandatò, tibi forsàn innotuerit, quòd inter se super jurisdictione demandata cœperint discipitare. Ex quo vides, si mandatarius (mandato revocato) revocationis ignatus, procederet in causa mandata, ejus actus valere perinde, ac si nulla revocatio facta esset. Hoc tamen limitandum est, ut non procedat in mandato ad contrahendum matrimonium, nomine mandantis. Nam tale mandatum expirat hoc ipso, quòd mandans, ante contractum matrimonium, voluntatem suam mutet, etiam ignorante mandatario, seu Procuratore, per c. 9. de Procurat. in 6. id, quòd etiam procedit in mandato manumissionis, per l. 4. ff. de manumissis vindictâ; ratio est, quia in his casibus mandatarius non est propriè Procurator; sed tantum internuntius voluntatis ejus, à quo mittitur.

1610. Ex dict. collig. 1. mandatum gratiæ faciendæ per mandantem semper validè revocari, quando res est integra, modò caveatur damno tertii, ut diximus, n. 1618. & revocatione intimata mandatario, in hoc jurisdictionem ei delegatam tunc expirare; non autem, antequam ei intimata sit, excepto casu mandati ad matrimonium contrahendum, ut constat à num. 1619. dixi, gratiæ faciendæ. Nam ubi gratiæ jam facta est, qualiter evenire diximus, cum mandatarius tenetur exequi mandatum, revocatio mandati non ob-

stat; cum id, quòd jam factum est, infectum fieri nequeat; nam tunc res non est amplius integra. Dixi, quando res integra est; cum in hoc communiter Auctores conveniant; quando autem non amplius est integra, etsi aliqui judicent, revocationem, etiam intimatam mandatario, non operari, ut in eo tunc desinat jurisdictione commissa; contrarium tamen (extra casum matrimonii) dicendum esse, modò caveatur periculo tertii, constat ex num. 1618.

Collig. 2. etiam Principis delegatum, qui totam jurisdictionem sibi delegatam alteri subdelegavit, posse illam revocare, re adhuc integra, ex c. Quamvis, 6. h. t. in 6. Si autem non totam, sed tantum partem causæ, etiam re non integra, poterit revocare jurisdictionem subdelegatam. Nam in hoc casu locum habet, quòd dicitur l. 58. ff. de Judic. Vetante eo, qui judicare jusserat, vel ejus Superiore, judicium solvitur.

## §. V.

Qualiter potestas delegata per rescriptum finiatur morte mandantis?

Supponendum 1. in omni commissio-  
1622. Sine per rescriptum esse attendendum, an mandatum, in rescripto contentum, contineat delegationem jurisdictionis contentiosæ, qualia sunt rescripta justitiæ, ut partibus ministretur justitia; an verò contineat rationem beneficii, & gratiæ, ut sunt facultates absolvendi à rescriptis, dispensandi in impedimentis matrimonii, suscipiendi ordines ab alieno Episcopo, extra tempora, &c. Suppon. 2. in hac quæstione (an jurisdictione delegata expiret morte delegantis?) per mortem, in ordine ad finiendam jurisdictionem in delegato, etiam venire ejus depositionem ab officio; sic glossa in c. Licet, 3. h. tit. V. re integra; Abbas ibid. n. 7. Sanchez l. 8. matr. D. 28. num. 32. quibus positus:

Communis regula est: jurisdictionem delegatam in causis justitiæ, seu ad lites in delegato (re adhuc integra) expirare naturali morte delegantis. Constat ex c. Relatum, 19. ibi: respondemus, quòd si lis fuerit ante prænominati abitum contestata,

*stata, mandatum morte mandatoris nullatenus expiravit. Si verò ante litis contestationem decessit, non est à Judicibus, quos delegaverat, ex delegatione hujusmodi procedendum; sic Lucius III. item c. Gratum, 20. ubi ad quæstionem, an ante obitum delegantis propositò citationis edictò, lite verò post mortem contestata, nihilominus debeat in causa procedere delegatus? Et utrum is intelligatur appellationi renuntiassè, qui eà interposità ad producendos testes inducias postulavit, & demum productioni, & allegationi renuntians, attestaciones petiit solenniter publicari? respondit Urbanus III. quòd, cum in casu priori citatione facta negotium sit quasi captum (& maxime si delegatus non sit certus de obitu delegantis) potest, & debet in causa procedi, tenebitq., quòd justitià fuerit prævià definitum. In secundo verò casu videtur ab appellatione recessum, si secundùm ea, quæ præmissa sunt, cum, qui appellaverit, constituerit processisse. & c. Licet, 30. h. t. de quo supra. Cujus ulterior ratio est, quia rescriptum, continens mandatum ad lites, non firmat jurisdictionem in mandatario, nisi ubi res non amplius est integra, seu, nisi eà uti cœperit, ut dicitur etiam in c. quamvis, 6. eod. in 6. ibi: ex quotempore, & non ante, Judex esse incipit. Et hoc sensu procedit, quòd universim dicitur L. mandatum, 1 §. ff. mandati, mandatũ re adhuc integra expirare morte mandantis.*

1624. Hæc regula extenditur 1. ad casum, esto mandatarius ignoret mortem mandantis. Quare si mandans re adhuc integra obiit; & mandatarius, primò post jurisdictione uti cœpit, ejus acta non valent, defectu jurisdictionis, quæ, ut primùm mandans extinctus est, in eo expiravit. Nam ignorantia, quòd mandans obiit, nulla juris dispositione firmat jurisdictionem, sicut, si per ejus usum res non fuisset integra, dum mandans obiit; ita Sanchez l. 3. matr. D. 22. n. 59. & colligitur ex L. 3. C. de jurisdic. omn. Judic. V. tamen limitationem aliquam à num. 1627.

1625. Extenditur 2. ut etiam procedat, mandante ab officio deposito, cujus ratio est ex n. 1622. Si quæras, an locum habeat, si delegans sit excommunicatus, suspensus, vel interdictus? videtur enim affir-

mandum. Nam jurisdictione Vicarii Generalis suspensa est, suspensa jurisdictione Episcopi; sed Resp. negativè de delegato, licet verum sit de Vicario generali; hujus enim jurisdictione eadem est cum jurisdictione Episcopi; at jurisdictione delegantis distincta est à jurisdictione delegati; sic Abbas in c. Licet, 30. h. t. n. 8. Sanchez l. 3. matr. D. 30. à n. 3.

Extenditur 3. ut procedat etiam in delegato Principis mortuo delegante, & in subdelegatis mortuo subdelegante; colligitur ex cit. c. Licet, ubi dicitur, delegationem à Papa factam expirare ipso morte interveniente re adhuc integra, V. num. 1623. Id, quòd verum est, licet illa jurisdictione à Principe delegata æquiparetur ordinariæ; nam hoc verum est, re non amplius integra, & postquam delegatus (etiam ad universitatem causarum) eà usus est; sic Layman in c. Gratum, 20. h. t. n. 8. ut enim ordinaria sit, debet esse firmata, quòd non fit mortuo delegante, re integra, ex num. jam citato.

Limitari tamen debet prædicta regula, ex dictis, ut non procedat 1. si delegatus ad aliquem actum, eundem aliàs exercere potuit potestate ordinaria. Nam eo casu, etsi re adhuc integra obiit delegans, & consequenter in delegato expirat jurisdictione, in quantum est delegata; non tamen in quantum est ordinaria, non jure delegationis, sed dignitatis, vel officii, & muneri competens; tunc enim hæc à delegatione independens est.

Limitari debet 2. ut non procedat in jurisdictione delegata immediatè ab ipsa dignitate concedentis, v. g. Sedis Apostolicæ. Nam sicut ea dignitas non expirat morte personæ, quæ illam obtinuit; cum ex se perpetua sit; sic nec expirat id, quòd concessum est, dum, & quamdiu ea existit. Cum autem fieri possit delegatio dupliciter, vel immediatè ab ipsa dignitate, vel immediatè à possidente ac obtinente illa; & usu compertum sit, nisi aliud exprimat, communiter fieri secundò modò, sub eadem distinctione respondendum erit, ubi casus occurrerit dubius.

Limitari debet 3. regula, quòd mandatum extinguatur morte mandantis re integra; non autem, re non integra, ut hoc secundùm procedat in commissione jurisdictionis ad lites, vel executionem.

Nam

Nam in *præceptis* prout condistinguntur à *legibus*, aut jurisdictione commissa, ut diximus, quæ privato imponunt obligationem aliquid faciendi, vel omittendi, non est idem. Hæc enim extincta persona præcipiente, vel ab officio remota, cum his extinguuntur. Ea enim non sunt natura perpetua, & vim obligandi solum habent ex vi jurisdictionis *existentis in persona præcipiente*; ita Sanchez l. 8. matr. D. 28. nu. 47.

1630. Limitari debet 4. ut non procedat in rescriptis meræ gratiæ jam factæ, ubi delegatus est merus executor ex mandato. Nam ubi res jam est facta, res non est amplius integra; cum ergo mors, concedentis gratiam, contingere ponatur facta jam gratiâ, licet executione pendente, non verificetur concedentem esse mortuum re integra, adeoque nec id, quod alias consuetudine est, expirare mandatum in delegato (non ad jurisdictionem exercendam) sed gratiam jam factam exequendam.

1631. Limitari debet 5. dictum in n. 1624. ut non procedat in casu, quo post rescriptum intimatum, non tamen usurpatum, consequenter re adhuc integra, etiam post delegantis mortem, re integra factâ, delegatus processit, communi errore hominum ignorantium casum mortis, atque

adeo credentium, eum legitime procedere. Nam ubi proceditur existente errore communi (licet deserit jurisdictionis *commissio*) & est titulus putativus (quem præstat rescriptum commissionis factum) defectum jurisdictionis in delegato supplet vel concedens, vel communitas, ut est Ecclesia, vel Magistratus, si ab eo supplebilis est. Est hæc satis communis sententia, quæ passim supponitur, & fundatur in L. *Barbarius ff. de offic. Prat.*

1632. Ita lex, usu jam recepto, communiter obtinet in foro externo, sed de foro interno non omnes idè sentiunt, existimantes, jurisdictionem in delegato non suppleri, quando contingit casus, quo dato dispositione juris humani, jurisdictionis vel nunquam accepta validè (qualiter contingit in simoniacè electis, intus, &c.) vel finita est, ex alijs causis, solius juris humani, licet interveniat titulus coloratus, seu putativus, & communis error, seu existimatio, talem agere cum potestate legitima. Quia nec titulus in re falsus, nec opinio communis, nec error dat jurisdictionem. Ad hanc difficultatem resolvendam respondimus alibi, jurisdictionem tunc suppleri à magistratu vel Superiore necessitate boni communis sic exigente.

## QUÆSTIO IV.

### IN TITULUM IV. DE CONSUETUDINE.

1633. Postquam absolvimus ea, quæ sunt de jure scripto (nimirum de constitutionibus, & rescriptis) agendum est de consuetudine, quæ dicitur *jus non scriptum*, quia vim suam non obtinet promulgatione, sed moribus populi, & utentium, seu agentium actibus frequentatis. Hodie *ratio consuetudinis* nimium ampliatur; cum in omni ferè transgressione legis, usurpatione jurisdictionis, exactio-num, & similibus pro causa, qua tales sibi actus esse licitos volunt, allegetur, communis usus, praxis, consuetudo; cum tamen certum sit, non omnem consuetudinem dare jus, aut habere vim contra legem. Unde Nicolaus Papa ad Hincmarum Remensum Archi-Episcopum, mala

*consuetudo, inquit, quæ non minus, quam perniciosa corruptela, vitanda est, nisi citius radicitus evellatur, in privilegiorum jus ab improbis assumitur, & incipiunt prævaricationes, & variæ præsumptiones celerrimè non compressa pro legibus venerari, & privilegiorum more perpetuo celebrari.*

#### ARTICULUS I.

##### De consuetudine in genere.

1634. **C**onsuetudo sumi potest vel pro facto, vel pro jure. *Consuetudo facti* est frequentia operandi liberè eodem modo; seu, frequentia actuum humanorum similia